

УДК 339.727.22

Носенко К.Є.<sup>1</sup>, Лазнева І.О.<sup>2</sup>

<sup>1</sup> студ. гр. БТЕ-1912 НУ «Запорізька політехніка»

<sup>2</sup> доц. НУ «Запорізька політехніка»

## **МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ У ПОСТКОНФЛІКТНІ КРАЇНИ**

Сьогодні Україна перебуває в умовах масштабної війни, яка призвела до руйнації інфраструктури, падіння виробництва та значних соціально-економічних втрат. Водночас досвід минулого доводить, що вже під час воєнних дій необхідно готуватися до майбутнього відновлення. Так, під час Другої світової війни країни Заходу вже планували післявоєнну економічну інтеграцію, що стало основою успішного відновлення Європи.

Актуальність дослідження визначається потребою у виробленні чіткої стратегії залучення інвестицій у післявоєнну економіку України. Історичний приклад Плану Маршалла, а також сучасні підходи міжнародних донорів до постконфліктних країн, дають можливість сформувати орієнтири для України. Метою роботи є узагальнення міжнародного досвіду реконструкції та визначення його практичного значення для економічного відновлення України.

Однією з ключових умов відбудови є створення широкої політичної підтримки та прозорої комунікації між урядом, суспільством і міжнародними партнерами. У випадку США реалізація Плану Маршалла спиралася на суспільний консенсус і двопартійну згоду, що забезпечило його результативність.

Важливим фактором виступає лідерство країни-реципієнта у формуванні планів реконструкції, а також контроль донорів за їх виконанням. Це дозволяє одночасно забезпечити суверенність рішень та прозорість у використанні коштів [1].

Додатково варто врахувати, що держава не може самостійно забезпечити повний обсяг фінансування, а ефективне відновлення можливе лише у випадку взаємодії державних інституцій, приватного сектору та міжнародної спільноти [2].

Міжнародний досвід свідчить про необхідність послідовності та наступності реформ: від гуманітарної допомоги – до макроекономічної стабілізації та довгострокової модернізації. Для України такий підхід означає поєднання короткострокової підтримки із формуванням нових виробничих потужностей і подальшою інтеграцією в економічний простір ЄС [3].

Важливим аспектом є також дотримання ключових принципів відновлення, серед яких – поєднання відтворення інфраструктури з впровадженням сучасних технологій, раціональне оптимізування витрат без

шкоди для якості, а також гнучке територіальне планування, що поєднує відбудову довоєнної мережі поселень із формуванням нових центрів розвитку [4, с. 63].

У цьому контексті слід підкреслити, що у переважній більшості випадків інвестор орієнтується насамперед на власні комерційні інтереси, а не на гуманітарну допомогу. Відповідно, комунікація з інвесторами має зосереджуватися на перспективах і перевагах, з одночасним пошуком шляхів мінімізації можливих ризиків [2].

Особливе значення має кадровий потенціал і координація донорів. Досвід Плану Маршалла доводить, що успіх залежить не лише від фінансових обсягів допомоги, а й від професійності управлінців та ефективної взаємодії міжнародних і національних структур.

Відновлення потребує чіткої послідовності етапів – від розробки державної програми та безпосереднього обстеження територій до відтворення життєзабезпечувальних систем, повномасштабної репатріації та остаточної соціально-економічної адаптації регіонів. Кожен з цих етапів має власні пріоритетні завдання, що забезпечує системність і контрольованість процесу [4, с. 63–64].

Водночас сучасні умови вимагають більшої уваги до громадянського суспільства та місцевих громад. На відміну від середини XX ст., нині неурядові організації виступають дієвим чинником забезпечення прозорості, протидії корупції та контролю за реформами. Freedom House підкреслює, що активність українських громадських організацій після 2014 року є важливою опорою демократичного розвитку країни [3]. До цього додається зростаюча роль міст та муніципалітетів, які безпосередньо відповідають за відновлення критичної інфраструктури, соціального житла та освітньої сфери.

Аналіз міжнародного досвіду дає змогу зробити низку висновків, важливих для України:

- відновлення має базуватися на поєднанні лідерства уряду та контролю донорів, що забезпечить ефективність використання коштів;
- надзвичайно важливо дотримуватися прозорості та наступності реформ – від гуманітарної підтримки до довгострокових програм модернізації;
- основою стратегії має бути економічна інтеграція України з Європейським Союзом, що відповідає і сучасним політичним орієнтирам держави;
- ключовим елементом успіху є залучення громадянського суспільства та муніципалітетів до процесу реконструкції;
- при плануванні відновлення необхідно враховувати низку детермінант, зокрема безпекові (обіг зброї, рівень правопорушень), соціокультурні (наявність ЗМІ, рівень соціальної взаємодії), економічні

(активність бізнесу, обсяги інвестицій) та управлінські (рівень участі громадян у суспільному житті), що дозволить оцінити реальний стан регіонів та ризики [4, с. 64].

Це дозволить підвищити підзвітність влади, забезпечити сталість демократичних інститутів і подолати корупційні ризики. Нарешті, обмеженість програм у часі та професійність залучених кадрів створюють необхідну динаміку та відповідальність у реалізації завдань [3].

Суттєве значення має й питання належного просування інвестиційних можливостей. Доцільним є залучення відомих державних діячів та міжнародних інфлюенсерів як публічних представників, а також створення спеціалізованого агентства із завданням промоції та розвитку інвестиційних проєктів у постконфліктних регіонах [2].

Таким чином, міжнародні практики можуть стати основою для формування українського «Плану Маршалла», який сприятиме підвищенню інвестиційної привабливості, відновленню економіки та інтеграції України до європейського співтовариства. Важливою практикою у світовій економіці виступає формування спеціальних економічних зон та індустріальних парків, що передбачають податкові та митні стимули для інвесторів. Це дозволяє одночасно зменшити рівень ризику, створити додаткові можливості для експорту, зайнятості та розвитку місцевих постачальників [2].

### СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Conley A.H. A Modern Marshall Plan for Ukraine. Seven Lessons from History to Deliver Hope. 2022. URL: [https://www.gmfus.org/news/modern-marshall-plan-ukraine#footnote23\\_is2w7n1](https://www.gmfus.org/news/modern-marshall-plan-ukraine#footnote23_is2w7n1) (дата звернення: 26.09.2025).
2. Червяков В. Як залучати інвестиції у постконфліктні території. *Економічна правда*. 2021. URL: <https://epravda.com.ua/columns/2021/11/17/679835/> (дата звернення: 30.09.2025).
3. Freedom in the World. Freedom House. 2022. URL: <https://freedomhouse.org/country/ukraine/freedom-world/2022> (дата звернення: 26.09.2025).
4. Швець К.А. Світові моделі управління постконфліктними територіями. Досвід для України. *Політичне життя. Донецький національний університет імені Василя Стуса*. 2022. №2. С. 61–69.